

відповідного органу для координації ТКС на державному, регіональному та мікрорівні; впровадження стратегічного планування та прогнозування ТКС України та Росії; створення спільних інституцій ТКС тощо.

Література: 1. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети [Монографія] / М.І. Долішній. К. 2006. – 510 с.; 2. Макогон Ю.В., Ляшенко В.І. Форми и напрямлення межрегіонального трансграничного співробітництва / Ю.В. Макогон, В.І. Ляшенко. – Донецьк, 2002. – 271 с.; 3. Міжнародна економіка // А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін., за ред. А.П. Румянцева. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 479 с.; 4. Пахомов Ю.М., Лук'яненко Д.Г., Губський Б.В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю.М. Пахомов, Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський. – К.: Україна, 1997. – 237 с.

***

УДК 339. 924

Гончарук А.Г.
ЄВРОРЕГІОН ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА
ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія
банківської справи Національного банку України»
Наук. керівник: д.е.н., проф. Макаренко М.І.*

Сьогодні транскордонне співробітництво в Україні стає одним із важливих напрямів європейської інтеграції, що здійснюється на регіональному рівні. Його поглиблення відкриває нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях й підвищення їх конкурентоспроможності.

Проблеми євро регіонального співробітництва вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Значний внесок у дослідження проблем регіонального співробітництва та взаємовідносин прикордонних територій зробили такі зарубіжні вчені, як: Д. Віллерс (Німеччина), Т. Лієвські, З. Макела, М. Ростішевські, П. Еберхардт, Р. Федан, Т. Коморніцкі, З. Зьоло (Польща), Б. Борісов, М. Ілієва (Болгарія), С. Романов, В. Білчак, Л. Вардомський, Й. Зверев (Росія), П. Кузьмішин, Ю. Тей (Словаччина) та ін [3, с. 185].

Вивченню проблем транскордонного співробітництва присвячені праці і багатьох вітчизняних науковців: О. Амоші, П. Беленького, Б. Буркинського, О. Вишнякова, С. Гакмана, М. Долішнього, В. Євдокименка, П. Луцишина, Ю. Макогона, А. Мельника, Н. Мікули, В. Пили, С. Писаренка та ін.

Передумовами транскордонного співробітництва є: географічна наближеність; подібність галузевих структур; можливість спільного використання ресурсів країн-учасниць [5]. Вперше термін «транскордонне співробітництво» ввела «Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітни-

цтво між територіальними общинами або властями», підписана у Мадриді 21 травня 1980 року.

Системний аналіз міжнародного досвіду у розвитку транскордонного співробітництва свідчить, що найбільш ефективною організаційною формою концентрації міжрегіональних ініціатив є єврорегіон [1]. Згідно із законом України «Про транскордонне співробітництво» єврорегіон – «це організаційна форма співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво» [2].

Початком єврорегіонального руху в Україні можна вважати 1993 рік, упродовж якого було створено єврорегіон «Карпатський». Нині ж на території України функціонує 8 єврорегіонів. На їх території проживає 31,5% населення нашої країни (одиннадцять областей, 154 райони, 204 міст). В процесі обговорення перебувають проекти трьох єврорегіонів: «Меотіда», «Азов» та «Чорне море». В табл. 1 наведені основні дані по всіх єврорегіонах за участю українських прикордонних областей. До того ж, для таких єврорегіонів як «Дніпро», «Слобожанщина», «Ярославна» і «Донбас» характерною є відсутність у їх складі регіонів країн Євросоюзу.

Таблиця 1. Основні характеристики єврорегіонів в Україні

№	Назва єврорегіону	Дата створення	Країни-учасники	Залучені області
1.	«Карпатський»	14 лютого 1993 р.	Україна, Польща, Румунія, Угорщина, Словаччина	Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька обл. та суміжні території Польщі, Словаччини, Угорщини і Румунії
2.	«Буг»	29 вересня 1995 р.	Україна, Польща, Білорусь	Волинська обл., Жовківський та Сокальський райони Львівської області і прикордонні регіони Польщі, Білорусі
3.	«Нижній Дунай»	14 серпня 1998 р.	Україна, Молдова, Румунія	Одеська обл. та суміжні території Молдови і Румунії
4.	«Верхній Прут»	22 вересня 2000 р.	Україна, Молдова, Румунія	Чернівецька обл. та суміжні території Молдови і Румунії
5.	«Дніпро»	29 квітня 2003 р.	Україна, Росія, Білорусь	Чернігівська обл. України, Брянська обл. Росії та Гомельська обл. Білорусі
6.	«Слобожанщина»	7 листопада 2003	Україна, Росія	Харківська обл. України та Белгородська обл. Росії
7.	«Ярославна»	24 квітня 2007 р.	Україна, Росія	Сумська обл. України та Курська обл. Росії
8.	«Донбас»	4 червня 2010 р.	Україна, Росія	Донецька, Луганська обл. України та Ростовська обл. Росії

Формування єврорегіонів передбачає можливість створення організаційної структури та системи фінансування у формі міжнародних міжрегіональних асоціацій, об'єднань, консорціумів тощо згідно чинного законодавства України [4].

Більшість проблем транскордонної співпраці є типовими для тих єврорегіонів, в яких бере участь Україна. Серед них варто виокремити наступні:

- 1) суттєва різниця в рівні розвитку держав-учасниць, у темпах і обсягах адміністративних трансформацій,
- 2) різний рівень транспортної інфраструктури,
- 3) істотні відмінності у митному і податковому законодавстві,
- 4) відсутність необхідної кількості банків, готових проводити розрахунки і видавати кредити транскордонним господарчим підприємствам.

Створення єврорегіонів на сході країни припускає співпрацю між Україною та Російською Федерацією, що мають близький рівень розвитку ринкових перетворень, тісну кооперацію та співпрацю в рамках єдиного народно-господарського комплексу в минулому, а також окремі напрями, які порівняно легко відновити, відносно ідентичну нормативно-правову базу, близький рівень розвитку прикордонної інфраструктури тощо.

Однаковий рівень соціально-економічного розвитку, довгострокові економічні стосунки й культурні зв'язки між Сумською та Курською областями, їх тривале функціонування в єдиному економічно-господарському просторі постійно спонукали владу прикордонних областей двох держав до пошуку варіантів співробітництва. Тому логічним закріпленням історично-географічної, а отже і соціально-економічної близькості, стало підписання 24 квітня 2007 року угоди про створення єврорегіону «Ярославна». Територія єврорегіону становить 53,6 тис. км². Українські землі займають 44,4% території єврорегіону, російські – 55,6%. Загальна характеристика єврорегіону «Ярославна» наведена в табл. 2.

Таблиця 2. Загальна характеристика єврорегіону «Ярославна»

Регіон	Територія, тис. км ²	% у державі	Населення, тис. осіб	% у державі	Частка населення, %	
					міського	сільського
Українська сторона						
Сумська обл.	23,8	3,9	1171	2,6	67,2	32,8
Російська сторона						
Курська обл.	29,8	0,2	1155	0,8	64,1	35,9
Разом	53,6	–	2326	–	65,7	34,3

Проаналізувавши дані таблиці можна зазначити, що на території єврорегіону «Ярославна» проживає 65,7% міського і 34,3% сільського населення.

Пріоритетні напрями розвитку транскордонного співробітництва в рамках єврорегіону «Ярославна» можна розділити за різними сферами співробітництва: економічне; соціальне та культурно-освітнє; наукове; розвиток транспортної та інформаційної інфраструктури; розвиток сільського господарства; співробітництво у сфері екології; співпраця в законодавчій сфері; спільне використання туристичного та рекреаційного потенціалу прикордонних регіонів областей.

Зовнішньоторговельний оборот Сумської області з Курською областю в рамках єврорегіону «Ярославна» склав: 2007 рік – 21,3 млн. дол. США; 2008 рік – 22,4 млн. дол.; 2009 рік – 32,4 млн. дол. Отже, необхідність та доцільність створення єврорегіону «Ярославна» була абсолютно обґрунтованою, оскільки зумовлена рядом важливих факторів для обох країн.

Література: 1. Дацків Р. Транскордонні економічні зв'язки Карпатського єврорегіону та їх ефективність [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.tpp.lviv.net/zek/Student/datskiv.htm>; 2. Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24.06.2004 р. за №1861-IV [Електрон. ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>; 3. Стеченко, Д.М. Управління регіональним розвитком [Текст]: Навч. посіб. / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2007. – 224 с. – ISBN 5-11-004808-8; 4. Студенніков, І. Транскордонне співробітництво як крок до визначення концепції регіональної політики [Електронний ресурс] / Інститут Схід-Захід. – Режим доступу: <http://ewi.org.ua/chastyna-7-transkordonne-spiurobitnytstvo-yak-krok-do-vyznachennya-kontseptsiyi-rehionalnoji-polityky>; 5. Щерба, Г.І. Сучасні проблеми транскордонного співробітництва України і Польщі в світлі соціологічних досліджень [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.univ.rzeszow.pl/nauka/konferencje/rl_most/ukr/15-Shcherba_szablon-UKR.pdf.

***

УДК 339 (470)

Дейнеко А.С.

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА РЕГИОНОВ РОССИИ

*ХНУ имени В.Н. Каразина
Науч. рук.: к.г.н., доц. Ханова Е.В.*

Под приграничным сотрудничеством обычно понимается государственно-общественная структура, включающая в себя Федеральные ведомства, органы государственной власти субъектов РФ, органы местного самоуправления, деятельность населения, общественные инициативы.

В приграничных регионах России и сопредельных государствах проживают представители почти 50 национальностей. Из 89-ти субъектов Российской Федерации 45 представляют приграничные регионы страны. Они занимают 76,6% всей территории страны. В них проживает 31,6% населения России.

В развитии приграничного сотрудничества заинтересованы как старые приграничные регионы, так и новые, в которых периодически возникают проблемы, связанные с внезапным разрывом налаженных связей соседних регионов. В ряде случаев граница «разрывает» ресурсные (водные, энергетические, информационные и др.) коммуникации экономических объектов (например, энергозависимость Омской области от Казахстана). С другой